

OBSAH

Úvod	9
Vymezení tématu	9
Metodologická východiska a cíle práce	12
Dosavadní stav bádání a charakteristika pramenů	15
1. Nezbytné poznámky k fenoménu magie	22
1.1 Magie ve středověké kultuře	22
1.2 Intelektuální magie renesančních učenců	26
1.3 Magie v lidové kultuře: sabat a realita	29
2. Proměny lékařské vědy ve středověku a renesanci	35
2.1 Secunda philosophia nebo ars mechanica?	35
2.2 Salernská škola v zrcadle dějin	39
2.3 Medicína na středověkých univerzitách	42
2.4 Renesance, humanismus a medicína	46
2.5 Medicína v českých zemích (14-16. století)	52
2.6 Lékařské příručky tištěné v češtině	57
3. Terapie lékařů a léčitelů - kvalitativní sonda	61
3.1 Lékař v odborné, polemické i zábavné literatuře	61
3.2 Možnosti lékařských rukopisů - „léky s přívlastkem“	67
3.3 Svědectví o univerzitní medicíně	68
3.4 Léčitelé v sutaně a komži	78
3.5 Lékaři Jednoty bratrské.....	83
3.6 Ženy líkařky a léčitelky	86
3.7 Lékaři a léky vladařů i urozených pánů	89
3.8 Když léčí Židé, sedláci a řemeslníci	92
3.9 Ústně tradované poznání a charakter zaznamenané terapie	95
4. Amulety, divotvorné substance a odpudivé léky	98
4.1 Amulety a mirabilia - vymezení problému	98
4.2 Occulta, secreta, experimenta	102
4.3 Drahé kameny a divotvorné prstény	107
4.4 Amulety rostlinného a živočišného původu	111
4.5 Léky svou podstatou nechutné a substance z lidského těla	119
4.6 Sympatetické principy a rituální tabu	125
5. Rituály mezi náboženstvím a magií	127
5.1 Rituály a ritualizované léky - vymezení problému	127
5.2 Sakralizované prostředky k léčbě i ochraně	128

5.3 Sympatetické rituály k léčbě nemocí	133
5.4 Ochrana hospodářských zvířat, domů a jeho obyvatel	138
5.5 Uřknutí, mûry, víly, zloději a přírodní pohromy	145
5.6 K lásce, sexu i náhlému zbohatnutí	155
5.7 Přírodní substance - gesta - slova	159
6. Verbální formule: zaříkávadla a textové amulety	161
6.1 Morfologie zakazované praxe	161
6.2 Diskuse o moci slov: teologové, inkvizitoři, lékaři	165
6.3 Modlitby, žehnání, zaklínadla - základní pojmosloví	171
6.4 Formálně-sémantický rozbor verbálních formulí	173
6.4.1 Narativní verbální formule	173
6.4.2 Archetypální verbální formule	178
6.4.3 Christologické a trojiční verbální formule	182
6.4.4 Sériové verbální formule	184
6.4.5 Menšinové typy verbálních formulí	186
6.5 Poznámka k funkčnímu principu verbálních formulí	187
6.6 Formy aplikace	192
Závěr	199
Seznam užívaných zkratk	206
Seznam použitých pramenů a literatury	208
Prameny	208
Rukopisy	208
Staré tisky	209
Pramenné edice a výběry z díla	209
Literatura	212
Encyklopedie, slovníky a soupisy	212
Monografie, studie a články	213